

KIRMIZI ET TÜKETİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ: VAN İLİ ÖRNEĞİ¹

Nigar ALEV²

ÖZET

Bu çalışma ile Van ilinde yaşayan hane halklarının kırmızı et tüketimleri üzerinde etkili olan sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Van İli Merkez ilçede ikamet eden 439 hane halkına Nisan-Temmuz 2014 döneminde yüzyüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler aracılığıyla, hanehalklarının kırmızı et tüketimleri üzerinde etkili olduğu düşünülen sosyo-ekonomik ve demografik faktörler Khi-kare analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda, Van İli merkez ilçede yaşayan hanahalklarının aylık kırmızı et tüketim miktarı ile kişisel gelir durumu, yaşı, medeni durumu, eşin çalışma durumu, konut durumu, hanehalkı birey sayısı, kırmızı etin tercih edilme nedeni, kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu, diğer et türlerinde indirim meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu ve gıda harcamalarının bütçedeki payı arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Ancak kırmızı et tüketim miktarı ile cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırmızı et tüketimi, Khi-kare testi, Van

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING THE RED MEAT CONSUMPTION: EXAMPLE OF THE VAN PROVINCE

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the socio-economic and demographic factors affecting the red meat consumption of households living in Van. For this purpose, a survey was conducted in the province of Van Province in 439 households during April-July 2014 period. With the data obtained from the surveys, socio-economic and demographic factors which are thought to be effective on the consumption of red meat of households were analyzed by the Chi-square analysis method. As a result of the analyzes, the relationship between the monthly red demotion amount of households living in the central district of Van Province and their personal income status, age status, marital status, working status of the spouse, housing status, number of household members, the reason for the red meat preference, the attitude of the consumers in case of the red meat prices increase, the attitude of the consumers in the case of the other meat types of prices a reduction and share of food expenditures in the budget was found to be significant. However, the relationship between the amount of red meat consumption and gender status was found to be insignificant.

Keywords: Red meat consumption, Chi-Square test, Van

¹ Bu çalışma 2015 yılında, Nigar ALEV tarafından hazırlanan ‘‘Kırmızı Et Talep Tahmini: Van İli Üzerine Bir Uygulama’’ isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Arş. Gör., Gaziantep Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, nigaralev02@gmail.com

GİRİŞ

Dengeli beslenme ve sağlık, bireylerin varlıklarını devam ettirebilmelerindeki en önemli koşuldur. Yeterli ve dengeli beslenen, sağlıklı bireyler verimli ve düzenli bir çalışma gücü elde ederek gerek sosyal ve gerekse ekonomik ilişkileri güçlü toplumları oluşturup, toplumların ilerlemesi konusunda gerekli olan itici gücü sağlayabilirler.

Günümüz toplumlarında kişi başına tüketilen hayvansal protein miktarı ülkelerin gelişmişlik ölçütleri içerisinde yer almaktadır. Sağlıklı ve dengeli beslenmenin koşulu insan vücudunun ihtiyacı olan yağ, karbonhidratı ve proteini düzenli ve yeterli bir şekilde sağlamaktır. Tüketilen günlük protein miktarının %40-%50'sinin hayvansal kaynaklı olması gerekmektedir. Türkiye'de kişi başına düşen proteinin miktarının sadece %29'unun hayvansal kaynaklı olduğu bilinmektedir (Gündüz vd., 2006: 1152-1160).

Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyaslandığında Türkiye, büyükbaş et tüketiminde çoğu AB ülkelerinin gerisinde yer almaktadır. 2013 yılında Lüksemburg kişi başına düşen 29.88 kg/yıl büyükbaş kırmızı et tüketimi ile AB ülkeleri içinde en fazla büyükbaş kırmızı et tüketen ülke olmuştur. Türkiye'de büyükbaş kırmızı et tüketimi 2009 yılında kişi başına 4.55 kg/yıl iken 2013 yılında bu değer %155 oranında artarak 11.64 kg/yıl'a yükselmiştir 2013 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde en fazla küçükbaş et tüketen ülke kişi başına 12.47 kg/yıl ile Yunanistan'dır. Bu ülkeyi 5,5 kg/yıl ve 4,49 kg/yıl ile Güney Kıbrıs ve İngiltere izlemektedir. AB ülkelerinin genelinde küçükbaş kırmızı et tüketim miktarında 2009-2013 yılları arasında %10,30 oranında bir azalış söz konusu olmuştur. Türkiye'de büyükbaş et tüketiminde olduğu gibi küçükbaş et tüketiminde de kişi başına tüketim değerlerinde artış yaşanmış, kişi başına küçükbaş kırmızı et tüketim miktarı 4.2 kg/yıl'dan 4.68 kg/yıl'a yükselmiştir (FAO, 2017). Türkiye'nin her ne kadar kırmızı et tüketim miktarı son yıllarda azda olsa artmış olsa da, kişi başına düşen kırmızı et tüketim miktarı diğer gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında yetersiz olduğu görülmektedir. Ülkemizde kişi başına düşen kırmızı et tüketiminin yetersiz olması hayvansal gıdalardan alınan protein miktarının da yetersiz olmasına yol açmaktadır. Hayvansal protein tüketim miktarının yetersiz olmasının nedeni olarak, ülkemizde büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin ve kırmızı et üretiminin yetersiz olması, nüfus artışına bağlı olarak kırmızı ete olan talebin artması, buna bağlı olarak da hayvansal gıda fiyatlarının yüksek olması ile kişi başına düşen gelir düzeyinin düşük olması gösterilebilir.

Kırmızı et talebini etkileyen birden fazla faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden bazıları kırmızı etin fiyatı, tavuk-balık gibi ikame et türlerinin fiyatı, tüketici geliri ve tüketicilerin kırmızı et konusundaki zevk ve tercihleri şeklinde sıralanmaktadır. Bu faktörlere ek olarak tüketicilerin yaşadığı bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısının da kırmızı et tüketimi üzerinde etkili olduğu söylenilebilmektedir. Kişi başına düşen hayvansal protein (kırmızı et) miktarının arttırılması için kırmızı et tüketimi üzerinde etkili olan faktörlerin bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla çalışmada, Van ili merkez ilçede 439 hanehalkına uygulanan anket aracılığıyla tüketicilerin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerini ortaya koymak ve bu özelliklerin kırmızı et tüketim yapısını ne derece etkilediğini belirlemek amaçlanmıştır.

1. LİTERATÜR

Kırmızı et tüketimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve tüketicilerin kırmızı et tüketim alışkanlıklarının ortaya konulması hususunda yapılmış birden fazla ulusal ve uluslararası çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Richardson vd., (1994) çalışmalarında, kırmızı et tüketim alışkanlığının belirlenmesi için İngiltere'de kişilere rastgele mektuplar göndererek anket çalışması yapmışlardır. Anketlerden elde edilen verilerin Khi-kare, F testi ve t testi ile analizi gerçekleştirilmiştir.

Analizlerden elde edilen bulgular neticesinde tüketicilerin %28.3'ünün et tüketimini azalttıklarını, bunun başlıca nedeninin ise sağlık kaygıları olduğunu göstermiştir.

Gossard ve York (2003) çalışmalarında bireylerin et tüketimi üzerinde etkili olduğu düşünülen sosyal yapı ile ilgili faktörler analiz edilmiştir. Analiz için sıradan en küçük kareler (EKK) yöntemi kullanılmıştır. Bireylerin gıda tüketimi üzerinde etkili olan en temel sosyal faktörler arasında cinsiyet, ırk, etnik yapı, yerleşim yeri ve sosyal sınıfın yanı sıra; kimi fizyolojik ve psikolojik değişkenlerde tespit edilmiştir.

Atay vd., (2004) çalışmalarında Aydın ilinin Çine ilçesinde kırmızı et tüketim alışkanlığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Çine ilçesinde tüketiciler ile yüzyüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SAS paket programında Khi-kare analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Analizlerden elde edilen bulgular, Aydın ilinin Çine ilçesinde tüketicilerin kırmızı et türleri arasından en fazla tercih ettikleri et türünün sığır eti ve koyun eti olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca bulgulardan kırmızı et tüketen hane halklarının %63.4'ünün ayda ortalama olarak 3 kg'dan daha az et tükettiği; etin hijyenik koşullarda kesilip yetkili kişilerce denetlendiğine inanan hane halkı oranının ise % 64 olduğunu belirlenmiştir.

Kara vd., (2004) tarafından yapılan bu çalışmada, Van şehir merkezinde, et ve et ürünlerinin tüketimini etkileyen faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla anketlerden elde edilen verilerle Khi-kare analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlerden elde edilen bulgular, Van merkez ilçede kırmızı et tüketimini etkileyen başlıca faktörlerin cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi ve hane halkı büyüklüğü olduğunu ortaya koymuştur.

Karakuş vd., (2008) çalışmalarında Gaziantep ili merkez ilçede yaşayan hanehalklarının kırmızı et tüketim alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tüketicilerin kırmızı et tüketim alışkanlıklarını belirleyebilecek toplam 30 soruluk bir anket formu hazırlanmıştır. Anket çalışması, 2006 yılı Kasım-Aralık ayında rasgele seçilen kişi ve ailelere olmak üzere toplam 516 kişiye uygulanmıştır. Karşılaştırmalar Ki-kare analiz yöntemine göre yapılmıştır. Gaziantep ili merkez ilçede 516 hane halkı verilerinin kullanıldığı çalışmada, koyun etinin %77.9 oranında en çok tercih edilen et türü olduğu ve yörede kırmızı et tüketmeyen hane halkı oranının % 1.7 düzeyinde kaldığı belirtilmiştir.

Kızılaslan ve Nalinci (2013), çalışmalarında Amasya ili merkez ilçedeki kırmızı et tüketimini etkileyen faktörlerin belirlenmesini ve kırmızı et tüketim alışkanlıklarının ortaya konulmasını amaçlamışlardır. Bu amaçla 2012 Mart ve Nisan aylarında toplam 380 tüketiciye yüzyüze anket uygulaması gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada hanehalkı üç farklı kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular kişi başına kırmızı et tüketiminin ortalama 4,09 kg/yıl olduğunu, en fazla tercih edilen et türünün sırasıyla dana eti, sığır eti ve koyun eti olduğunu göstermiştir. Ayrıca elde edilen bulgulardan, tüketicilerin %49,03'ünün kırmızı eti pahalı bulduğu %36,45'inin kırmızı et fiyatlarını normal bulduğu tespit edilmiştir.

Akçay ve Vatansever (2013), çalışmalarında Kocaeli ili kentsel alanda 2010 yılının Ocak ve Şubat aylarında yaptıkları anketlerden elde ettikleri verilerin derlenmesi ile kırmızı et tüketim tercihleri ve kırmızı et tüketiminde etkili olan faktörleri araştırmışlardır. Çalışmada yöntem olarak Khi-kare testi kullanılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgular, Kocaeli kentsel alanda kırmızı et tüketimi ile bireylerin cinsiyeti, gelir seviyesi, yapmış oldukları toplam harcamalar ve gıda ürünlerine yapmış oldukları harcamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

Karacan (2017) çalışmasında Türkiye'de kırmızı et talebinin beyaz et tüketimi ve gelir dağılımı açısından değerlendirmesini yapmıştır. Analizler regresyon yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlar 2005-2015 döneminde Türkiye'de

kırmızı et tüketimi ile kırmızı et fiyatları ve beyaz et tüketimi arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca bir taraftan kırmızı eti pahalı bulup tüketmeye devam edenlerin olması Türkiye’de et fiyatlarından etkilenmeyen yüksek gelirli kişilerin bulunduğunu gösterirken, diğer taraftan beyaz etin kırmızı etten daha fazla tüketiliyor olması da kırmızı eti pahalı bulan, gelir seviyesi düşük kişilerin bulunduğunu göstermektedir.

Onurlubaş vd. (2018), çalışmalarında Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli şehirlerinde yaşayan hanehalklarının kırmızı et tüketim profillerini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Bu amaçla TR 21 bölgesi olan bu üç şehri kapsayacak şekilde yaklaşık 1000 kişiye anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS paket programına işlenmiştir. Çalışmada ekonometrik yöntem olarak binary logit model kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, kırmızı et tüketimi üzerinde cinsiyet, eğitim, medeni durum, eş çalışma durumu, hanedeki birey sayısı ve kişisel gelir düzeyinin istatistiksel olarak önemli olduğunu göstermiştir.

2. YÖNTEM

Van ili merkez ilçede kırmızı et talebi üzerinde etkili olan sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin neler olduğu ve bu faktörlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin belirlenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için öncelikle 18 yaş ve üstü satın alma bilincine sahip tüketicilerle Nisan-Temmuz 2014 döneminde yüzyüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın veri seti, Van merkez ve merkeze bağlı ilçelerde ikamet eden ve kırmızı et tüketen kişilere uygulanan anketler sonucunda elde edilen yatay kesit verilerinden oluşmaktadır. Çalışmamızın anakütlesini oluşturacak olan Van il merkezindeki nüfus TÜİK nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre 1.070.113’dür³. Anket uygulanacak kişi sayısı yani örneklem büyüklüğü,

$$NP*(1-P)Z^2$$

$$n = \frac{NP*(1-P)Z^2}{(N-1)*d^2 + P*(1-P)Z^2}$$

formülünden yararlanılarak bulunmuştur (Akbulut ve Yıldız 1999:8).

Bu formülde;

n : Örnek kütle büyüklüğü

N : Anakütle büyüklüğü (1.070.113 hane halkı)

P : Kırmızı et tüketme ihtimali

1-P : Kırmızı et tüketmeme ihtimali

α : Önem düzeyi

Z : 0,95 güven aralığında Z tablo değeri

d : Hata payı’dır.

En büyük örnekle çalışmak için kırmızı et tüketme ve tüketmeme olasılıkları 0,5 olarak alınmıştır. %5 önem düzeyinde ve %5 hata payı ile anakütleyi temsil edecek örnek hacmi,

$$n = \frac{1.070.113 (0.5)(0.5)(1.96)^2}{(1.070.113 - 1)(0.05)^2 + (0.5)(0.5)(1.96)^2} = 384,022$$

³Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, S.E.T 09.12.2014, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

olarak hesaplanmıştır. Ancak çalışmada elde edilen 439 anket verisi değerlendirilmiştir.

Ankette bireylerin kırmızı eti tercih etme ve etmeme nedenleri ile çeşitli ekonomik faktörlerin değişmesi sonucunda bireylerin kırmızı et tüketimlerini ne yönde değiştireceklerini ölçmeyi hedefleyen sorularla birlikte kişilerin demografik özelliklerini de öğrenebileceğimiz sorulara yer verilmiştir. Verilerin toplanmasında 42 soruluk bir anket formu uygulanmıştır. Anketler aracılığıyla veriler birincil kaynaklardan toplanmış ve SPSS 22 paket programlarına işlenmiştir. Çalışmada kırmızı et tüketim miktarı ile bazı demografik ve sosyo-ekonomik değişkenlerin birbirlerinden bağımsız olup olmadıklarının incelenmesi amacıyla Khi-Kare yöntemi ile çapraz tablolar düzenlenmiş ve değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı incelenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Genel Özellikler

Araştırmanın yapıldığı Van merkez ilçede yaşayan ve ankete katılan hanehalklarının kırmızı et tüketim miktarını etkileyen bazı sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri Tablo 1'de incelenmiştir. Kırmızı et tüketen bireylerin %44,4'ü bayan iken %55,6'sı erkek, %66,7'si evli iken %33,3'ü bekâr durumdadır. Erkekler kadınlara göre daha fazla et tüketmekte ve et tüketim bekarlara göre evlilerde daha fazladır. Ankete katılan tüketicilerin %73,3'ü 26-55 yaş arasındayken %5,7'si 56 yaş ve üzeri yaş grubundadır. Tüketicilerin %7,7'si okur- yazar değilken, %15,9'u ilköğretim %30,1'i ortaöğretim, %31,9'u yüksek öğretim mezunudur. Bireylerin %14,4'ü lisansüstü eğitim almış durumdadır. Kırmızı et tüketen bireylerin hanesinde yaşayan kişi sayısı 4 kategoriye ayrılmıştır. Hanede yaşayan birey sayısı 1-3 arasında olanların oranı %23,5, ailesinde 4-6 kişi olanların oranı %46,2'dir. Kırmızı et tüketen 7-9 kişilik bir ailenin oranı %23,2 iken ailedeki birey sayısı 10 ve üzeri olanların oranı %7,1'dir. Ankete katılan tüketicilerin çoğunluğunun hanesinde en az 4-6 kişi yaşamakta ve bu hanehalkı ayda 3 kg'dan daha fazla et tüketmektedir.

Tüketiciler meslek gruplarına göre sekiz kategoriye ayrılmıştır. Ankete katılan tüketicilerin %1,8'i emekli, %24,6'sı memur, %18,7'si işçi, serbest meslek çalışanları, çiftçi ve ev hanımları ile diğer meslek grubundan olanların oranı sırasıyla %9,1 %9,8 %1,1 %15,7 ve %19,1'dir. Ankete katılanların %57,2 (251 kişi) ev sahibi iken %42,8'i (188 kişi) kiracı durumundadır. Ankete katılanların aylık kişisel gelirleri incelendiğinde 439 kişiden %20,3'ünün (89 aile) kişisel geliri 500 ve altı TL, %25'inin (110 aile) kişisel gelirinin 501-1500 TL aralığında, %14,1'inin (62 aile) 1501-2000 TL aralığında, %40,5'inin (178 aile) 2001 TL ve üzerinde kişisel gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Tüketicilerin Kırmızı Et Tüketim Miktarına Göre Özellikleri

Kırmızı et tüketim miktarı	1-3 kilo	4-6 kilo	7-9 kilo	+10 kilo	Frekans	%	
Cinsiyet	Kadın	53	55	34	53	195	44,4
	Erkek	52	75	61	56	244	55,6
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Yaş	25 yaş altı	30	29	16	17	92	21,0
	26-35	35	42	24	24	125	28,5
	36-45	18	31	29	42	120	27,3
	45-55	18	17	21	21	77	17,5
	56 ve üzeri	4	11	5	5	25	5,7
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Medeni durum	Evli	61	88	73	71	293	66,7
	Bekar	44	42	22	38	146	33,3
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Eğitim Seviyesi	Okur-yazar değil	6	5	8	15	34	7,7
	İlköğretim	14	19	20	17	70	15,9
	Ortaöğretim	26	35	31	40	132	30,1
	Yüksek öğretim	44	42	27	27	140	31,9
	Lisansüstü	15	29	9	10	63	14,4
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Ailedeki birey sayısı	1-3	37	51	10	7	105	23,5
	4-6	40	62	24	4	130	46,2
	7-9	18	43	28	6	95	23,2
	10 ve üzeri	8	47	40	14	109	7,1
	Toplam	103	203	102	31	439	100
Meslek Durumu	Emekli	3	2	3	0	8	1,8
	Memur	23	40	19	26	108	24,6
	İşçi	15	18	27	22	82	18,7
	Esnaf	6	8	9	17	40	9,1
	Serbest	6	15	12	10	43	9,8
	Çiftçi	0	3	1	1	5	1,1
	Ev hanımı	21	16	13	19	69	15,7
	Diğer	31	28	11	14	84	19,1
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Konut durumu	Ev sahibi	37	63	64	87		57,2
	Kiracı	68	67	31	22	188	42,8
	Toplam	105	130	95	109	439	100
Gelir durumu	500 ve daha az	34	31	9	15	89	20,3
	501-1000	28	12	8	7	55	12,5
	1001-1500	9	18	16	12	55	12,5
	1501-2000	13	21	20	8	62	14,1
	2001 ve daha fazla	21	48	42	67	178	40,5
Toplam	105	130	95	109	439	100	

3.2. Ki-Kare Analiz Sonuçları

Bu bölümde aylık kırmızı et tüketim miktarı ile katılımcıların demografik özellikleri ve önemli görülen diğer bazı sosyo-ekonomik faktörler arasındaki ilişki irdelenmiştir. Aylık kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların kişisel gelir durumu, yaşı, medeni durumu, eşin çalışma durumu, konut durumu, hanehalkı birey sayısı, gıda harcamalarının bütçedeki payı, ailede kalp-damar hastalığı olup-olmama durumu, kırmızı etin tercih edilme nedeni, kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu, diğer et türlerinde indirim meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu arasındaki ilişki anlamlı bulunurken, kırmızı et tüketim miktarı ile cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur.

3.2.1. Kişisel Gelir ile Kırmızı Et Tüketim Miktarı (kg) Arasındaki İlişki

Kişisel gelir ile kırmızı et tüketim miktarı arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında öncelikli olarak bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır. Tablo 2'ye bakıldığında, ankete katılan bireylerden aylık geliri 500 TL ve altında olanların %13,8'inin, 501-1000 TL arasında olanların %6,4'ünün, 1001- 1500 TL arasında olanların %11,0'mının, 1501-2000 TL arasında olanların %7,3'ünün ve 2001 TL ve üzerinde olanların %61,5'inin aylık kırmızı et tüketimi 10+ kg'dır. Ki-kare bağımsızlık testine göre kişisel gelir ile aylık kırmızı et tüketim miktarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 72,486$; $sd = 12$; $P = 0,00 < 0,05$).

Tablo 2: Kişisel Gelir İle Kırmızı Et Tüketimi Arasındaki İlişki

		Kişisel Gelir					Toplam	
		-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001+		
Kırmızı Et Tüketimi (kg)	1-3	Frekans	34	28	9	13	21	105
		Kır. Et Tük. İç. %'si	32,4	26,7	8,6	12,4	20,0	100,0
		Kiș. Gelir İç. %'si	38,2	50,9	16,4	21,0	11,8	23,9
		Toplam İç. %'si	7,7	6,4	2,1	3,0	4,8	23,9
	4-6	Frekans	31	12	18	21	48	130
		Kır. Et Tük. İç. %'si	23,8	9,2	13,8	16,2	36,9	100,0
		Kiș. Gelir İç. %'si	34,8	21,8	32,7	33,9	27,0	29,6
		Toplam İç. %'si	7,1	2,7	4,1	4,8	10,9	29,6
	7-9	Frekans	9	8	16	20	42	95
		Kır. Et Tük. İç. %'si	9,5	8,4	16,8	21,1	44,2	100,0
		Kiș. Gelir İç. %'si	10,1	14,5	29,1	32,3	23,6	21,6
		Toplam İç. %'si	2,1	1,8	3,6	4,6	9,6	21,6
+10	Frekans	15	7	12	8	67	109	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	13,8	6,4	11,0	7,3	61,5	100,0	
	Kiș. Gelir İç. %'si	16,9	12,7	21,8	12,9	37,6	24,8	
	Toplam İç. %'si	3,4	1,6	2,7	1,8	15,3	24,8	
Toplam	Frekans	89	55	55	62	178	439	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	20,3	12,5	12,5	14,1	40,5	100,0	
	Kiș. Gelir İç. %'si	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İç. %'si	20,3	12,5	12,5	14,1	40,5	100,0	

Tablo 2'den tüketicilerin kişisel geliri arttıkça kırmızı et tüketimlerinin de arttığı görülmektedir. 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen hanehalkının çoğunlukla, 2001 TL ve üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir. Kırmızı et tüketiminin 1-3 kg arasında olduğu hanehalkı grubunun ise çoğunlukla 1000 TL'nin altında bir gelire sahip olduğu görülmektedir.

Uzunöz ve Karakaş (2014) çalışmasında olduğu gibi bu çalışmada da bireylerin gelirleri ile kırmızı et tüketimi arasında pozitif ilişkinin olduğu görülmektedir.

3.2.2. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Yaş Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların yaş durumları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında öncelikli olarak bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılıp incelenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Kırmızı Et Tüketimi ile Yaş Arasındaki İlişki

Yaş Durumu		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Yaş Durumu	25 yaş altı	Frekans	30	29	16	17	92
		Yaş. Dur. İç. %'si	32,6	31,5	17,4	18,5	100
		Kır. Et Tük. İç. %'si	28,6	22,3	16,8	15,6	21,0
		Toplam İç. %'si	6,8	6,6	3,6	3,9	21,0
	26-35	Frekans	35	42	24	24	125
		Yaş. Dur. İç. %'si	28,0	33,6	19,2	19,2	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	33,3	32,3	25,3	22,0	28,5
		Toplam İç. %'si	8,0	9,6	5,5	5,5	28,5
	36-45	Frekans	18	31	29	42	120
		Yaş. Dur. İç. %'si	15,0	25,8	24,2	35,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	17,1	23,8	30,5	38,5	27,3
		Toplam İç. %'si	4,1	7,1	6,6	9,6	27,3
56 yaş ve üzeri	Frekans	4	11	5	5	25	
	Yaş. Dur. İç. %'si	16,0	44,0	20,0	20,0	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	3,8	8,5	5,3	4,6	5,7	
	Toplam %'si	0,9	2,5	1,1	1,1	5,7	
Toplam	Frekans	105	130	95	109	439	
	Yaş. Dur. İç. %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	100,0	100,0	100,	100,0	
	Toplam %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	

Tablo 3'e bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %33,3'ünün, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %32,3'ünün, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %25,3'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %22,0'ının yaş durumu 26 ile 35 yaş arasındadır. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %3,8'inin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %8,5'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %5,3'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %4,6'sının yaş durumu ise 56 yaş ve üzeridir. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların yaş durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 24,152$; $sd = 12$; $P = 0,019 < 0,05$).

Ayda 10 kg'dan daha fazla et tüketen bireylerin yaş grubu 36-45 aralığıdır. 1-3 kg kategorisinde kırmızı eti en fazla tüketen grup 26-35 yaş aralığına sahip bireylerin oluşturduğu gruptur. 56 ve üstü yaşa sahip tüketiciler kırmızı et tüketim miktarının her kategorisinde en az kırmızı et tüketen grup olmuştur.

3.2.3. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların cinsiyet durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı anketten elde edilen verilerin derlenmesiyle irdelenmiştir. Bunun için öncelikle Tablo 4'te bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır. Tablo 4'e bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %49,5'inin erkek, %50,5'inin kadın olduğu görülmektedir. 10 kg'dan daha fazla kırmızı et tüketenlerin ise %51,4'ü erkek %48,6'sı bayandır. Kırmızı et tüketimi erkeklerde kadınlara göre daha fazladır.

Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların cinsiyet durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2 = 5,44$; $sd = 3$; $P = 0,142 < 0,05$).

Tablo 4: Kırmızı Et Tüketimi ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Cinsiyet		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.
		1-3	4-6	7-9	+10	
Bay	Frekans	52	75	61	56	244
	Cinsiyet %'si	21,3	30,7	25,0	23,0	100
	Kır. et tük. %'si	49,5	57,7	64,2	51,4	55,6
	Toplam %'si	11,8	17,1	13,9	12,8	55,6
Bayan	Frekans	53	55	34	53	195
	Cinsiyet %'si	27,2	28,2	17,4	27,2	100
	Kır. et tük. %'si	50,5	42,3	35,8	48,6	44,4
	Toplam %'si	12,1	12,5	7,7	12,1	44,4
Toplam	Frekans	105	130	95	109	439
	Cinsiyet %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100
	Kır. et tük. %'s	100	100	100	100	100
	Toplam %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100

Toplamda erkeklerin %55,6'sı kadınların %44,4'ü kırmızı et tüketmektedir. Cankurt vd. (2010); Karakuş vd. (2008), Akçay ve Vatansver (2010) çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmada da erkeklerin kadınlara göre daha fazla kırmızı et tüketme eğiliminde olduklarını görüyoruz.

3.2.4. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Medeni Durum Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların medeni durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı irdelenmiştir. Tablo 5'de bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 5: Kırmızı Et Tüketimi ile Medeni Durum Arasındaki İlişki

Medeni Durum		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.
		1-3	4-6	7-9	+10	
Evli	Frekans	61	88	73	71	293
	Med. Dur. İç. %'si	20,8	30,0	24,9	24,2	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	58,1	67,7	76,8	65,1	66,7
	Toplam İç. %'si	13,9	20,0	16,6	16,2	66,7
Bekar	Frekans	44	42	22	38	146
	Med. Dur. İç. %'si	30,1	28,8	15,1	26,0	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	41,9	32,3	23,2	34,9	33,3
	Toplam İç. %'si	10,0	9,6	5,0	8,7	33,3
Toplam	Frekans	105	105	130	95	109
	Med. Dur. İç. %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100	100,	100,0	100,0	100,0
	Toplam İç. %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8

Tablo 5'e bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %58,1'inin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %67,7'sinin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %76,8'inin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %65,1'inin medeni hali evlidir. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %41,9'unun, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %32,3'ünün, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %23,2'sinin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %34,9'unun medeni durumu ise bekarıdır.

Ki-kare bağımsızlık testine göre, kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların medeni durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 8,082$; $sd = 3$; $P = 0,044 < 0,05$). Toplam kırmızı et tüketiminde evlilerin %66,7'si bekarların %33,3'ünün kırmızı et

tükettiği görülmektedir. Kırmızı et tüketiminin kg olarak ayrıldığı her kategoride evlilerin bekarlara göre daha fazla et tükettiğini ortaya koymaktadır.

3.2.5. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Eşin Çalışma Durumu Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile evli çiftlerin eşlerinin çalışıp çalışmama durumu arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında öncelikle, anketten elde edilen verilerin çapraz olarak sınıflandırılması yapılmıştır (Tablo 6). Tablo 6'ya bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %43,8'inin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %50,0'mının, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %55,8'inin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %28,4'ünün eşi çalışmamaktadır. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %13,3'ünün, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %17,7'sinin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %21,1'inin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %36,7'sinin ise eşi çalışmaktadır. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile eşin çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 33,530$; $sd = 6$; $P = 0,000 < 0,05$).

Tablo 6: Kırmızı Et Tüketimi ile Eşin Çalışma Durumu Arasındaki İlişki

		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Eşin Çalışma Durumu	Eş Yok	Frekansı	41	36	17	35	129
		Eşin Çalı. Dur. İç. %'si	31,8	27,9	13,2	27,1	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	39,0	27,7	17,9	32,1	29,4
		Toplam İç. %'si	9,3	8,2	3,9	8,0	29,4
	Eş Çalışıyor	Frekansı	14	23	21	40	98
		Eşin Çalı. Dur. İç. %'si	14,3	23,5	21,4	40,8	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	13,3	17,7	22,1	36,7	22,3
		Toplam İç. %'si	3,2	5,2	4,8	9,1	22,3
	Eş Çalışmıyor	Frekansı	50	71	57	34	212
		Eşin Çalı. Dur. İç. %'si	23,6	33,5	26,9	16,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	47,6	54,6	60,0	31,2	48,3
		Toplam İç. %'si	11,4	16,2	13,0	7,7	48,3
Toplam	Frekansı	105	130	95	109	439	
	Eşin Çalı. Dur. İç. %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İç. %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	

Kırmızı et tüketimi eşin çalışıp çalışmama durumuna bağlı olarak değişmektedir. Eşi çalışmayanların 10 kg'dan daha fazla et tüketme ihtimali (%28) eşi çalışan ailelerin 10 kg'dan daha da fazla et tüketme ihtimalinden azdır (%36,7). Eşi çalışmayan evli bireylerin 1-3 kg arasında kırmızı et tüketme ihtimalleri daha yüksektir.

3.2.6. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Konut Durumu Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların konut durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı anketten elde edilen verilerin işlenmesi ile irdelenmiştir. Aşağıdaki tabloda bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır. Tablo 7'ye bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %35,2'sinin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %48,5'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %67,4'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %79,8'inin evi vardır. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %64,8'inin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %51,5'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %32,6'sının, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %20,2'sinin ise evi yoktur. Ki-kare bağımsızlık

testine göre kırmızı et tüket miktarı ile konut durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 51,520$; $sd = 3$; $P = 0,005 < 0,05$).

Tablo 7: Kırmızı Et Tüketimi ile Konut Durumu Arasındaki İlişki

Konut Durumu	Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
	1-3	4-6	7-9	+10		
Ev Sahibi	Frekans	37	63	64	87	251
	Konut Dur. İç. %'si	14,7	25,1	25,5	34,7	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	35,2	48,5	67,4	79,8	57,2
	Toplam İç. %'si	8,4	14,4	14,6	19,8	57,2
Kiracı	Frekans	68	67	31	22	188
	Konut Dur. İç. %'si	36,2	35,6	16,5	11,7	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	64,8	51,5	32,6	20,2	42,8
	Toplam İç. %'si	15,5	15,3	7,1	5,0	42,8
Toplam	Frekans	105	105	130	95	109
	Konut Dur. İç. %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100	100,	100,	100,0	100,0
	Toplam İç. %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8

10 kg'dan daha fazla kırmızı et tüketen hanehalklarının yaklaşık %80'ninin ev sahibi olduğu görülürken, %20'sinin kiracı olduğu görülmektedir. Aynı şekilde 1-3 kg arasında kırmızı et tüketen bireylerin çoğunlukla kiracı olduğu görülürken, ev sahibi olanların 1-3 kg'dan daha fazla et tükettiği görülmektedir. Kısacası toplam et tüketim miktarı ev sahibi olanlarda %57,2 iken kiracı olanlarda %42,8'dir ve kırmızı et tüketim miktarı arttıkça ev sahibi olma ihtimalide artmaktadır.

3.2.7. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Hanehalkı Birey Sayısı Arasındaki İlişki

Tablo 8: Kırmızı Et Tüketimi ile Hanehalkı Birey Sayısı Arasındaki İlişki

Hanehalkı Birey Sayısı	Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
	1-3	4-6	7-9	+10		
1-3	Frekans	37	40	18	8	103
	Birey Sayısı.İç. %'si	35,9	38,8	17,5	7,8	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	35,2	30,8	18,9	7,3	23,5
	Toplam İç. %'si	8,4	9,1	4,1	1,8	23,5
4-6	Frekans	51	62	43	47	203
	Birey Sayısı.İç. %'si	25,1	30,5	21,2	23,2	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	48,6	47,7	45,3	43,1	46,2
	Toplam İç. %'si	11,6	14,1	9,8	10,7	46,2
7-9	Frekans	10	24	28	40	102
	Birey Sayısı.İç. %'si	9,8	23,5	27,5	39,2	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	9,5	18,5	29,5	36,7	23,2
	Toplam İç. %'si	2,3	5,5	6,4	9,1	23,2
10 ve Üzeri	Frekans	7	4	6	14	31
	Birey Sayısı.İç. %'si	22,6	12,9	19,4	45,2	100,0
	Kır. Et Tük. İç. %'si	6,7	3,1	6,3	12,8	7,1
	Toplam İç. %'si	1,6	0,9	1,4	3,2	7,1
Toplam	Frekans	105	105	105	130	95
	Birey Sayısı.İç. %'si	23,9	23,9	23,9	29,6	21,6
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	100,	100,	100,0	100,0
	Toplam %'si	23,9	23,9	23,9	29,6	21,6

Kırmızı et tüketimi ile ailedeki fert sayısı arasındaki ilişkinin araştırılması için bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır (Tablo 8). Ankete katılan bireylerden 1-3

kg kırmızı et tüketenlerin %48,6'sının, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %47,7'sinin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %45,3'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %43,1'inin ailesindeki fert sayısı 4-6 kişiden oluşmaktadır. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %6,7'sinin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %3,1'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %6,3'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %12,8'inin ailesindeki fert sayısı ise 10 ve üzeridir. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile ailedeki fert sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 50,544$; $sd = 9$; $P = 0,000 < 0,05$).

Hanede yaşayan kişi sayısı arttıkça kırmızı et tüketiminin de arttığı görülmektedir. 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen ailelerin hanelerinde 4-6 arasında kişi yaşamaktadır. Ayrıca hanede yaşayan kişi sayısı azaldıkça (1-3 kişi) kırmızı et tüketim miktarın 10 kg'den daha az olma ihtimalinin arttığı görülmektedir. Toplam kırmızı et tüketimi içerisinde en fazla kırmızı et tüketen (%46,2) hanehalkında yaşayan birey sayısı 4-6'dır.

3.2.8. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Gıda Harcamalarının Bütçedeki Payı Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile gıda harcamalarının hanehalkının bütçesindeki payı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı irdelenmiştir. Tablo 9'da bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 9: Kırmızı Et Tüketimi ile Gıda Harcamalarının Bütçedeki Payı Arasındaki İlişki

		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Gıda Harcamalarının Bütçedeki Payı	%10 ve daha az	Frekans	12	13	4	2	31
		Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	38,7	41,9	12,9	6,5	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	11,4	10,0	4,2	1,8	7,1
		Toplam İç. %'si	2,7	3,0	,9	,5	7,1
	%11-15	Frekans	17	19	4	3	43
		Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	39,5	44,2	9,3	7,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	16,2	14,6	4,2	2,8	9,8
		Toplam İç. %'si	3,9	4,3	,9	,7	9,8
	%16-20	Frekans	12	11	5	6	34
		Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	35,3	32,4	14,7	17,6	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	11,4	8,5	5,3	5,5	7,7
		Toplam İç. %'si	2,7	2,5	1,1	1,4	7,7
	%21-25	Frekans	33	31	15	6	85
		Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	38,8	36,5	17,6	7,1	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	31,4	23,8	15,8	5,5	19,4
		Toplam İç. %'si	7,5	7,1	3,4	1,4	19,4
%26 ve daha fazla	Frekans	31	56	67	92	246	
	Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	12,6	22,8	27,2	37,4	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	29,5	43,1	70,5	84,4	56,0	
	Toplam İç. %'si	7,1	12,8	15,3	21,0	56,0	
Toplam	Frekans	89	105	130	95	109	
	Gıd. Har. Bü. Pa.İç. %'si	20,3	23,9	29,6	21,6	24,8	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İç. %'si	20,3	23,9	29,6	21,6	24,8	

Tablo 9'a bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %29,5'inin, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %43,1'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %70,5'inin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %84,4'ünün gıda harcamalarının bütçelerindeki payı %26 ve daha fazladır. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %11,4'ünün, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %10,0'ünün, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin

%4,2'sinin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %1,8'inin gıda harcamalarının bütçelerindeki payı %10 ve daha azdır. Gıda harcamalarının bütçedeki payı ile kırmızı et tüketim miktarı arasında pozitif korelasyon mevcuttur. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile gıda harcamalarının bütçedeki payı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 86,098$; sd = 12; P = 0,000 < 0,05).

Toplam kırmızı et tüketimi içerisinde 10 kg ve üstü kırmızı et tüketen hanehalklarının büyük çoğunluğunun gıda harcamalarının bütçelerindeki payı toplam bütçenin %26'sından daha fazlasıdır. Gıda harcamalarının bütçede daha fazla yer almasına paralel olarak kırmızı et tüketiminde arttığı görülmektedir. Ankete katılan ve kırmızı et tüketen hanehalkının yaklaşık %56'sının bütçesinde en fazla harcama gıda harcamasına yapılmaktadır.

3.2.9. Kırmızı Et Tüketim Miktarı ile Ailede Kalp Damar Hastalığı Olma Durumu Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile ailede kalp damar hastalığı olup olmama durumu arasındaki ilişkinin incelenmesinde, öncelikle bu iki değişkene ait anketlerden elde edilen veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 10: Kırmızı Et Tüketimi ile Ailede Kalp Damar Hastalığı Olma Durumu Arasındaki İlişki

Kalp Damar Hastalığı		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.
		1-3	4-6	7-9	+10	
Var	Frekans	42	48	25	15	130
	Kalp has. İç.%'si	32,3	36,9	19,2	11,5	100,0
	Kır. et tük. %'si	40,0	36,9	26,3	13,8	29,6
	Toplam %'si	9,6	10,9	5,7	3,4	29,6
Yok	Frekans	63	82	70	94	309
	Kalp has. İç.%'si	20,4	26,6	22,7	30,5	100,0
	Kır. et tük. %'si	60,0	63,1	73,7	86,2	70,4
	Toplam %'si	14,4	18,7	15,9	21,4	70,4
Toplam	Frekans	105	130	95	109	439
	Kalp has. İç.%'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0
	Kır. et tük. %'s	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Toplam %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0

Tablo 10'a bakıldığında, ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %41,0'ünün, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %36,9'unun, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %26,3'ünün, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %13,8'inin ailesinde kalp damar hastalığı mevcuttur. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %59,0'ünün, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %63,1'inin, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %73,7'sinin, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %86,2'sinin ailesinde kalp damar hastalığı yoktur. Kırmızı et tüketim miktarı arttıkça ailelerde kalp damar rahatsızlığı bulunma ihtimali de azalmıştır. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile ailede kalp damar hastalığı olup olmama durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 22,403$; sd = 3; P = 0,000 < 0,05).

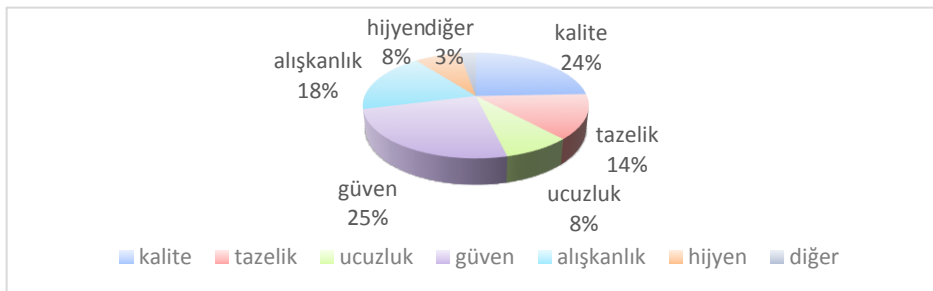
3.2.10. Kırmızı Et Tüketim Miktarı İle Kırmızı Etin Tercih Edilme Nedenleri Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile kırmızı eti tercih etme nedenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı Khi-kare analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu amaçla, öncelikle Tablo 11'de bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak gruplandırılmıştır. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile kırmızı etin tercih edilmesinde etkili olan faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 48,75$; sd = 18; P = 0,00 < 0,05).

Tablo 11: Kırmızı Et Tüketim Miktarı İle Kırmızı Etin Tercih Edilme Nedenleri Arasındaki İlişki

		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Kırmızı Eti Tercih Etme Nedenleri	Kalite	Frekans	21	26	23	37	107
		Tercih Ned. İç. %'si	19,6	24,3	21,5	34,6	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	20,0	20,0	24,2	33,9	24,4
		Toplam İç. %'si	4,8	5,9	5,2	8,4	24,4
	Tazelik	Frekans	22	21	6	11	60
		Tercih Ned. İç. %'si	36,7	35,0	10,0	18,3	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	21,0	16,2	6,3	10,1	13,7
		Toplam İç. %'si	5,0	4,8	1,4	2,5	13,7
	Ucuzluk	Frekans	16	11	7	2	3
		Tercih Ned. İç. %'si	44,4	30,6	19,4	5,6	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	15,2	8,5	7,4	1,8	8,2
		Toplam İç. %'si	3,6	2,5	1,6	0,5	8,2
	Güven	Frekans	21	32	32	24	109
		Tercih Ned. İç. %'si	19,3	29,4	29,4	22,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	20,0	24,6	33,7	22,0	24,8
		Toplam İç. %'si	4,8	7,3	7,3	5,5	24,8
	Alışkanlık	Frekans	14	18	23	26	81
		Tercih Ned. İç. %'si	17,3	22,2	28,4	32,1	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	13,3	13,8	24,2	23,9	18,5
		Toplam İç. %'si	3,2	4,1	5,2	5,9	18,5
	Hijyen	Frekans	7	17	4	6	34
		Tercih Ned. İç. %'si	20,6	50,0	11,8	17,6	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	6,7	13,1	4,2	5,5	7,7
		Toplam İç. %'si	1,6	3,9	0,9	1,4	7,7
	Diğer	Frekans	4	5	0	3	12
		Tercih Ned. İç. %'si	33,3	41,7	0,0	25,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	3,8	3,8	0,0	2,8	2,7
		Toplam İç. %'si	0,9	1,1	0,0	0,7	2,7
Toplam	Frekans	105	130	95	109	439	
	Tercih Ned. İç. %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	Toplam %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	

Kırmızı etin tercih edilme nedenlerinin sıralandığı Tablo 11’de 1-3 kg arasında kırmızı et tüketen bireylerin kırmızı eti tercih etme nedenleri arasında saydıkları en önemli üç faktörün sırasıyla tazelik, güven ve kalite faktörü olduğu görülmektedir. 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen bireylerin kırmızı eti tercih etmelerindeki en önemli üç faktör ise kalite, güven ve alışkanlık faktörüdür. Kırmızı eti daha az tüketenler, kırmızı etin ucuz olup olmamasına dikkat ederlerken, kırmızı eti daha fazla tüketenlerin etin ucuz olup olmamasına çok fazla önem vermemektedirler. Aşağıdaki grafik tüketicilerin kırmızı et tercihlerinde etkili olan faktörleri ortaya koymaktadır.

Grafik 1: Kırmızı et tercih nedenleri

3.2.11. Kırmızı Et Fiyatlarında Artış Meydana Gelmesi Durumunda Tüketicinin Tutumu ile Kırmızı Et Tüketim Miktarı Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumundaki tüketici tutumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı anketlerden elde edilen veriler kullanılarak incelenmiştir. Tablo 12'de kırmızı et fiyatlarının artması durumunda, tüketici davranışları ile kırmızı et tüketim miktarına ait veriler çapraz olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 12: Kırmızı Et Tüketimi ile Kırmızı Et Fiyatlarında Artış Meydana Gelmesi Durumunda Tüketicinin Tutumu Arasındaki İlişki

		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Kırmızı Et Fiyatlarında Artış Meydana Gelmesi Durumu	Kırmızı Et Tüketmeye Devam Ederim	Frekans	33	48	57	66	204
		Fiyat Art. Etk.İç. %'si	16,2	23,5	27,9	32,4	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	31,4	36,9	60,0	60,6	46,5
		Toplam İç. %'si	7,5	10,9	13,0	15,0	46,5
	Kırmızı Et Tüketmeyi Azaltırım	Frekans	55	67	33	40	195
		Fiyat Art. Etk.İç. %'si	28,2	34,4	16,9	20,5	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	52,4	51,5	34,7	36,7	44,4
		Toplam İç. %'si	12,5	15,3	7,5	9,1	44,4
	Kırmızı Et Tüketmeyi Bırakır, Eti Tavuk Tüketirim	Frekans	12	10	4	1	27
		Fiyat Art. Etk.İç. %'si	44,4	37,0	14,8	3,7	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	11,4	7,7	4,2	,9	6,2
		Toplam İç. %'si	2,7	2,3	,9	,2	6,2
	Kırmızı Et Tüketmeyi Bırakır, Eti Bahç Tüketirim	Frekans	2	3	1	1	7
		Fiyat Art. Etk.İç. %'si	28,6	42,9	14,3	14,3	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	1,9	2,3	1,1	,9	1,6
		Toplam İç. %'si	,5	,7	,2	,2	1,6
Hiçbir Eti Tüketmem	Frekans	3	2	0	1	6	
	Fiyat Art. Etk.İç. %'si	50,0	33,3	,0	16,7	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	2,9	1,5	,0	,9	1,4	
	Toplam İç. %'si	,7	,5	,0	,2	1,4	
Toplam	Frekans	105	105	130	95	109	
	Fiyat Art. Etk.İç. %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,0	10,0	100,0	100,0	100,0	
	Toplam %'si	23,9	23,9	29,6	21,6	24,8	

Kırmızı et tüketim miktarı ile kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumundaki tüketici tutumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı anketlerden elde edilen veriler kullanılarak incelenmiştir. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg arasında kırmızı et tüketenlerin %52,4'ü, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %51,5'i, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %34,7'si, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %36,7'si kırmızı et fiyatlarında artış olması durumunda kırmızı et tüketimlerini azaltacaklarını söylemişlerdir. Ankete katılan bireylerden 1-3 kg arasında kırmızı et tüketenlerin %2,9'u, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %1,5'i, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %0,0'ı, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %0,9'u kırmızı et fiyatlarında artış olması durumunda hiçbir eti tüketmeyeceklerini söylemişlerdir.

Daha fazla kırmızı et tüketen bireylerin kırmızı et fiyatındaki artıştan daha az etkilendikleri, daha az kırmızı et tüketenlerin ise fiyat artışlarından daha fazla etkilendikleri

görülmektedir. Ancak fiyat artışları karşısında tüketicilerin kırmızı et tüketiminden tamamen vazgeçmedikleri görülmektedir. Ayrıca kırmızı et fiyatlarında yaşanacak artışlar karşısında tüketicilerin büyük çoğunluğu (%46,5'i) kırmızı et tüketmeye devam edeceklerini ifade etmişlerdir. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketim miktarı ile kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumundaki tüketici davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 37,358$; $sd = 12$; $P = 0,00 < 0,05$).

3.2.14. Diğer Et Türlerinin Fiyatlarında İndirim Meydana Gelmesi Durumunda Tüketici Tutumu ile Kırmızı Et Tüketim Miktarı Arasındaki İlişki

Kırmızı et tüketim miktarı ile diğer et türü fiyatlarında indirim olması durumundaki tüketici tutumu arasındaki ilişki, bu iki değişkene ait veriler çapraz olarak sınıflandırılarak incelenmiştir (Tablo 13). Ankete katılan bireylerden 1-3 kg kırmızı et tüketenlerin %46,7'si, 4-6 kg kırmızı et tüketenlerin %44,6'sı diğer et türü fiyatlarında indirim olması durumunda kırmızı et tüketimlerini azaltacakları söylerken, 7-9 kg kırmızı et tüketenlerin %58,9'u, +10 kg kırmızı et tüketenlerin %63,3'ü ise kırmızı et tüketmeye devam edeceklerini söylemişlerdir. Ki-kare bağımsızlık testine göre kırmızı et tüketimi ile diğer et türü fiyatlarında indirim olması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($\chi^2 = 44,245$; $sd = 6$; $P = 0,00 < 0,05$).

Tablo 13: Kırmızı Et Tüketimi ile Diğer Et Türlerinin Fiyatlarında İndirim Meydana Gelmesi Durumundaki Tüketicinin Tutumu Arasındaki İlişki

Diğer Et Türü Fiyatlarında İndirim Meydana Gelmesi Durumu		Kırmızı Et Tüketimi (kg)				Top.	
		1-3	4-6	7-9	+10		
Diğer Et Türü Fiyatlarında İndirim Meydana Gelmesi Durumu	Kırmızı et tüketmeyi bırakır, diğer et türlerine yönelir	Frekans	23	18	6	0	47
		Diğ. Et Tür. İç. %'si	,9	38,3	12,8	,0	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	21,9	13,8	6,3	,0	10,7
		Toplam İç. %'si	5,2	4,1	1,4	,0	10,7
	Kırmızı Et Tüketmeyi Azaltır	Frekans	49	58	33	40	180
		Diğ. Et Tür. İç. %'si	27,2	32,2	18,3	22,2	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	46,7	44,6	34,7	36,7	41,0
		Toplam İç. %'si	11,2	13,2	7,5	9,1	41,0
	Kırmızı Et Tüketmeye Devam Ederim	Frekans	33	54	56	69	212
		Diğ. Et Tür. İç. %'si	15,6	25,5	26,4	32,5	100,0
		Kır. Et Tük. İç. %'si	31,4	41,5	58,9	63,3	48,3
		Toplam %'si	7,5	12,3	12,8	15,7	48,3
Toplam	Frekans	105	130	95	109	439	
	Diğ. Et Tür. İç. %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	
	Kır. Et Tük. İç. %'si	100,	100,	100,0	100,	100,0	
	Toplam %'si	23,9	29,6	21,6	24,8	100,0	

Diğer et türü fiyatlarında düşüş meydana gelmesi durumunda tüketicilerin çoğu (%48,3'ü) kırmızı et tüketmeye devam edeceğini, tüketicilerin çok azıda (%10,7) kırmızı eti bırakıp fiyatı düşen ete yöneleceğini ifade etmişlerdir. Tabloya bakıldığında, kırmızı et tüketimi 10+ kg'dan fazla olan tüketicilerin büyük bir kısmının, diğer et türü fiyatlarında meydana gelecek düşüşler karşısında, kırmızı et tüketmeye devam edebilecekleri görülmektedir. Kırmızı et tüketim miktarı diğerlerine göre daha az olan tüketicilerin büyük bir kısmının ise diğer et türü fiyatlarında düşüş yaşanması durumunda, kırmızı et tüketimlerini azaltabileceği görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada Van ili merkez ilçede ikamet eden tüketicilerin genel özellikleri ile kırmızı et tüketimlerinde etkili olan faktörler araştırılmıştır. Bu amaçla bireylerle 15 Nisan-20 Temmuz 2014 dönemini kapsayan üç aylık süre içerisinde yüzyüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS programına işlenmiştir. Kırmızı et tüketim miktarı ve bireylerin kırmızı et tüketimi üzerinde etkili olduğu düşünülen faktörler arasındaki ilişki Khi-kare analiz yöntemiyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlara göre, Van İli merkez ilçede yaşayan hanehalklarının aylık kırmızı et tüketim miktarı ile ankete katılanların kişisel gelir durumu, yaşı, medeni durumu, eşin çalışma durumu, konut durumu, hanehalkı birey sayısı, gıda harcamalarının bütçedeki payı, ailede kalp-damar hastalığı olup-olmama durumu, kırmızı etin tercih edilme nedeni, kırmızı et fiyatlarında artış meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu, diğer et türlerinde indirim meydana gelmesi durumunda tüketicilerin tutumu arasındaki ilişki anlamlı bulunurken, kırmızı et tüketim miktarı ile cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamsız bulunmuştur. Değişkenler arasındaki ilişki ayrıca çapraz tablolar düzenlenerek yorumlanmıştır. Yorumlamalar özetle aşağıdaki gibidir:

- 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen hanehalkı çoğunlukla, 2001 TL ve üzeri gelire sahiptir. Kırmızı et tüketiminin 1-3 kg arasında olduğu hanehalkı grubunun çoğu ise 1000 TL'nin altında bir gelire sahiptir.
- Ayda 10 kg'dan daha fazla et tüketen bireylerin yaş grubu 36-45 aralığındadır. 1-3 kg kategorisinde kırmızı eti en fazla tüketen grup 26-35 yaş aralığına sahip bireylerin oluşturduğu gruptur. 56 ve üstü yaşa sahip tüketiciler, kırmızı et tüketim miktarının her kategorisinde en az kırmızı et tüketen grup içerisinde yer almaktadır.
- Erkeklerin kadınlara göre daha fazla kırmızı et tüketme eğilimindedirler.
- Kırmızı et tüketiminin kg olarak ayrıldığı her kategoride evliler bekarlara göre daha fazla kırmızı et tüketmektedir.
- Kırmızı et tüketimi eşin çalışıp çalışmama durumuna bağlı olarak da değişmektedir. Eşi çalışmayan evli bireylerin 1-3 kg arasında kırmızı et tüketme ihtimalleri daha yüksektir.
- Toplam et tüketim miktarı ev sahibi olanlarda %57,2 iken kiracı olanlarda %42,8'dir ve kırmızı et tüketim miktarı arttıkça da ev sahibi olma ihtimalide artmaktadır.
- Hanede yaşayan kişi sayısı arttıkça kırmızı et tüketimi de artmaktadır. 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen ailelerin hanelerinde 4-6 arasında kişi yaşamaktadır. Ayrıca hanede yaşayan kişi sayısı azaldıkça (1-3 kişi) kırmızı et tüketim miktarın 10 kg'dan daha az olma ihtimalinin de arttığı görülmektedir. Toplam kırmızı et tüketimi içerisinde en fazla kırmızı et tüketen (%46,2) hanehalkı 4-6 kişiden oluşmaktadır.
- Gıda harcamalarının bütçede daha fazla yer almasına paralel olarak kırmızı et tüketiminin de arttığı görülmektedir. Ankete katılan ve kırmızı et tüketen hanehalkının yaklaşık %56'sının bütçesinde en fazla harcama gıda harcamasına ayrılmaktadır.
- Ailesinde kalp-damar rahatsızlığı olmayan bireylerin ailesinde kalp-damar rahatsızlığı bulunan bireylere göre daha fazla kırmızı et tükettiği görülmektedir.
- 1-3 kg arasında kırmızı et tüketen bireylerin kırmızı eti tercih etme nedenleri arasında saydıkları en önemli üç faktör sırasıyla tazelik, güven ve kalite faktörü iken 10 kg ve daha fazla kırmızı et tüketen bireylerin kırmızı eti tercih etmelerindeki en önemli üç faktör ise kalite, güven ve alışkanlık faktörüdür.

- Kırmızı eti daha az tüketenler kırmızı etin ucuz olup olmamasına daha fazla dikkat ederlerken, kırmızı eti daha fazla tüketenler kırmızı etin ucuz olup olmamasına daha az önem vermektedirler.

- Daha fazla kırmızı et tüketen bireyler kırmızı et fiyatındaki artıştan daha az etkilenirken, daha az kırmızı et tüketenler fiyat artışlarından daha fazla etkilenmektedirler. Ancak fiyat artışları karşısında tüketicilerin kırmızı et tüketiminden tamamen vazgeçemedikleri aksine büyük çoğunluğunun (%46,5'i) kırmızı et tüketmeye devam edeceklerini beyan ettikleri görülmüştür.

- Diğer et türü fiyatlarında düşüş meydana gelmesi durumunda tüketicilerin çoğu (%48,3'ü) kırmızı et tüketmeye devam edeceğini, tüketicilerin çok azı da (%10,7) kırmızı eti bırakıp fiyatı düşen ete yöneleceğini ifade etmişlerdir.

KAYNAKÇA

Akbulut, Ö ve Yıldız, N., (1999). *İstatistik Analizlerde Temel Formüller ve Tablolar*, Erzurum: Aktif Yayınevi, 8.

Akçay, Y. ve Vatansever, Ö., (2013). “Kırmızı Et Tüketimi Üzerine Bir Araştırma: Kocaeli İli Kentsel Alan Örneği”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4(1), 43-60.

Atay, O., Gökdal, Ö., Aygün, T., Ülker, H., (2004). Aydın İli Çine İlçesinde Kırmızı Et Tüketim Alışkanlıkları. *4.Ulusal Zootekni Bilim Kongresi*. 1-4 Eylül 2004, Isparta. 348-354.

Cankurt, M., Miran, B., ve Şahin, A. (2010). Sığır Eti Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. *Hayvansal Üretim* 51(2): 16-22.

FAOSTAT (2017). Tarım İstatistikleri İnternet Veritabanı. <http://faostat.fao.org/>. Erişim: 10.10.2017.

Gündüz, O., Esengün, K., Göktolga, G. (2006). Ailelerin Et Tüketimi Üzerine Bir Araştırma. *Türkiye 7. Tarım Ekonomisi Kongresi*. Antalya. 2006, 1152-1160.

Gossard, M., York. R. (2003). Social Influences on Meat Consumption. *Human Ecology Review*, 10(1): 1-9.

Kara, M., Eyduran, E., Özdemir, T. ve Zer, E. (2004). Van’da Et ve Et Ürünleri Tüketim Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *4.Ulusal Zootekni Bilim Kongresi*, Isparta, 1-4 Eylül 2004, 661-664.

Karakuş, K., Aygün, T., Alarşlan, E. (2008). Gaziantep İli Merkez İlçede Kırmızı Et Tüketim Alışkanlıkları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi*, 2008, 18(2): 113-120.

Karacan, R. (2017), “Türkiye’de Kırmızı Et talebinin, Beyaz Et Tüketimi ve Gelir Dağılımı Açısından Değerlendirilmesi”, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 54, Sayı:630, 67-73.

Kızılaslan, H. ve Nalinci, S. (2013). Amasya İli Merkez İlçedeki Hanehalkının Kırmızı Et Tüketimini Etkileyen Faktörler”, *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, Sayı 3, 76-99.

Onurlubaş, E., Doğan, H.G. ve Gözener, B. (2018), “TR 21 Bölgesinde Tüketicilerin Kırmızı Et Tüketimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 23, Yıl:5, 159-174

Richardson, N., Macfie, H., ve Sepherd, R. (1994). Consumer Attitudes To Meat Eating. *Meat Science*, 36(1-2): 57-65.

TUİK, (2014), “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları” S.E.T 09.12.2014, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

Uzunöz M.ve Karakaş G. (2014). “Socio-economic Determinants of Red Meat Consumption in Turkey: A Case Study”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5(1), 37-52.